

Interview met een traditiedrager: Imker Alfons Wolfs – Alken

Was en honing zijn door de mens al eeuwenlang in gebruik. Honing is een gewaardeerd voedingsproduct. Was wordt o.m. gebruikt in natuurlijke schoonheidsproducten, kaarsen, voedselverpakking en houtbewerking. Het houden van bijen is oeroud. De bijenteelt is wel een dynamische bezigheid die zich permanent heeft aangepast aan nieuwe kennis en nieuwe behoeften. Daarom heb ik uiteindelijk gekozen voor de ambachtelijke imker.

Alfons Wolfs is een kranige senior, net 80 geworden. Hij heeft het vak mandenvlechten en de imkerij geleerd van zijn grootvader op de boerderij. Ik zal het voornamelijk hebben over de imkerij. Nochtans is er in zijn persoon een sterke band tussen de bijenkweek en het mandenvlechten. Immers de vroegere bijenkorven waren gemaakt van gevlochten stro en zeer plooibare takken. De grootvader van Alfons gebruikte enkel zelf gevlochten korven. Deze moesten droog worden opgesteld omdat stro erg gevoelig is voor neerslag. Alfons heeft aanvankelijk ook zelf zijn korven gevlochten maar hij is ondertussen overgestapt naar de moderne rechthoekige en weerbestendige kasten. De kasten hebben het voordeel dat zij kunnen worden geopend met een deksel en dat de imker hierdoor toegang heeft tot de broedkamer en tot de honingraampjes. Dit laat regelmatige controle en ingrepen in de kast toe en is gemakkelijk om te oogsten. Een korf daarentegen is gesloten en moet om te oogsten volledig worden leeggemaakt.



Alfons heeft in zijn actieve loopbaan gewerkt als vrachtwagenchauffeur en heeft tijdens deze carrière het imkeren slechts beperkt kunnen beoefenen. Door een vervroegde verplichte afvloeiing bij zijn werkgever kon hij zich nadien opnieuw toeleggen op het bijenkweken, en hij heeft er een tijdrovende passie van gemaakt! Hij is ondertussen zowel in de plaatselijke club als in de provinciale bond gekend en erg gewaardeerd. Hij is zelf niet zo een podiumspringer maar wordt wel vaak gevraagd als specialist voor de praktijk in opleidingen

en bij voordrachten. Hij heeft de bijenteelt in de Landbouwschool van Sint Truiden helpen



opstarten. Hij volgt de wetenschappelijke ontwikkelingen van het vak op de voet en experimenteert met alle nieuwe technieken in de praktijk. Alfons verkoopt de geproduceerde honing maar de opbrengst is nauwelijks voldoende om de kosten te dekken.

De laatste jaren is de bijenpopulatie sterk teruggelopen als gevolg van ziektes en milieuverontreiniging. Nochtans zijn de bijen heel belangrijk voor de fruitteelt. Zo wordt de economische waarde van bijen in België op ruim 300 miljoen euro geschat. Dat is voornamelijk te danken aan de bestuiving van de appel, peer en aardbei. Ongeveer de helft van de Belgische productie van deze drie teelten, wordt in Limburg gerealiseerd.

Daarom heeft de provincie Limburg samen met de Vlaams Nederlandse Imkersfederatie en de Limburgse Imkersbond enkele jaren geleden een innovatief project gestart om de Limburgse imkerij te versterken en te professionaliseren. Het project focust op twee acties: enerzijds een kunstmatig inseminatieprogramma en anderzijds een bijkomend voedselaanbod door het inzaaien van bloemenweiden.

Het kunstmatig inseminatieprogramma is erop gericht koninginnen te kweken met goede genetische eigenschappen. Daarbij wordt vooral gelet op de zachtaardigheid en de ziekteresistentie van de dieren, maar ook op de haaldrift: de hoeveelheid stuifmeel die wordt binnen gehaald. Alfons is een van de weinige imkers die kunstmatig insemineert. Het is een ingreep die onder narcose van de koningin gebeurt en met een loep.

Alfons woont landelijk en houdt zijn bijen in zijn grote tuin. Hij maakt zijn kasten zelf want hij is ook een handige timmerman. Eens per jaar gaan enkele kasten naar koolzaadvelden in Wallonië. Hij spreekt er met de boer of boeren ter plaatse af dat zij geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken en de velden enkel duurzaam bewerken zodat de bijen er geen last van hebben en dat de honing van uitstekende kwaliteit is. Hij is gestopt met het plaatsen van kasten bij Limburgse fruitboeren na enkele slechte ervaringen met het gebruik van bestrijdingsmiddelen door deze boeren.

Hij vindt het jammer dat het aantal actieve imkers daalt. Nochtans dagen er bij opleidingen altijd heel wat geïnteresseerden op. Zo zijn er voor de nieuwste cursus georganiseerd voor de stad Hasselt en omliggende gemeenten 31 nieuwe ingeschrevenen. Maar Alfons weet uit ervaring dat er slechts een beperkt aantal geïnteresseerden uiteindelijk langdurig in het vak blijven. Een minderheid van de cursisten begint effectief aan de praktijk en van deze kleine groep stoppen de meeste overblijvers na 1 of 2 jaar. De gevraagde inzet en de voortdurende

aandacht voor het vak, maar ook de onvermijdelijke mislukkingen en tegenslagen in de beginperiode zijn hiervan de voornaamste oorzaken.

In de winter heeft de imker het vrij rustig. De bijen gaan in wintermodus en blijven in hun kasten. Zij moeten wel gevoederd worden. Vermits de mens het zelf verzamelde voedsel van de bij wegneemt moet er bijgevoederd worden. Dat gebeurt met gewone al dan niet opgeloste suiker. Vanaf 15 maart beginnen de bijen uit te vliegen en brengen zij nectar en stuifmeel naar de kast. Stuifmeel is een voedingselement voor het gebroed. Van de nectar wordt in de kast door de werkbijen honing gemaakt. De imker oogst de honing via centrifuge of slingeren. Alfons slingert tweemaal per jaar: eenmaal in het voorjaar en een tweede maal eind juli/begin augustus.

In de korf is de koningin of de moer de belangrijkste bij want zij legt de eitjes waaruit zowel de koninginnen, de darren als de werkbijen komen. Een koningin kan tot 5 jaar oud worden maar het is aangewezen haar vroeger te vervangen door een jonge zelf gekweekte koningin. Wie echt gepassioneerd is door het vak kweekt de koninginnen zelf. Alfons doet dit en brengt een merkteken aan op zijn koninginnen zodat hij hun levenscyclus kan volgen en ze op tijd kan vervangen.

Alfons zou graag nog een aantal jaren doorgaan met zijn passie. Hij blijft gefascineerd door dit stukje wondere natuur. Een bijensteek af ten toe neemt hij er graag bij.



Interview door Luc Duyssens op 15 november 2023.

Bronnen

1. Hoe word je imker? Brochure uitgegeven door de Nederlandse Bijenhouders Vereniging, maart 2015
2. Website van de Limburgse Imkersbond: <https://www.vzwlib.be> geraadpleegd op 16 november 2023
3. Website van de Koninklijke Vlaamse Imkersbond: <https://konvib.be> geraadpleegd op 14 november 2023